

ČO BY MAL BUDÚCI PRVÁK VEDIEŤ?

- samostatne sa obliecť a obuť (zapnúť gombíky, zaviazať šnúrky)
- obslúžiť sa na WC, použiť toaletný papier, spláchnuť, umyť si ruky, používať mydlo a uterák
- samostatne sa najesť (aj príborom)
- vyjadrovať sa plynulo celými (krátkymi) vetami, no gramaticky správne
- vedieť sa predstaviť (ako sa volá, koľko má rokov, kde býva,...)
- postrehnúť prvú a poslednú hlásku v krátkom slove
- správne vyslovovať všetky hlásky
- vysloviť krátke slovo samostatne po hláskach
- narátať minimálne do 10 bez prerušenia a poprehadzovania poradia
- spočítať predmety do päť (modré pastelky dáme k týmto dvom zeleným, koľko ich budeš mať spolu? – môže si ukazovať prstom a počítateľ do 5)
- interpretovať obsah krátkej rozprávky
- poznať naspamäť detskú pesničku alebo básničku
- kresliť pevne a neroztrásené línie
- nakresliť postavu so všetkými základnými znakmi (približné proporcie, má hlavu, na nej oči, nos, ústa, uši, vlasy, krk, telo, ruky s 5 prstami)
- vystrihnúť jednoduchý tvar podľa predkreslenej čiary
- poznať všetky farby
- vedieť pomenovať, ukázať a nakresliť všetky základné tvary (štvorec, kruh, obdĺžnik, trojuholník, na pokyn nakresliť modrý štvorec)
- rozlíšiť podobné, rovnaké a odlišné tvary
- poskladať časti do celku
- rozoznať menšie od väčšieho
- orientovať sa v čase a v priestore, vedieť, kde je vpredu, vzadu, hore, dole, vpravo, vľavo

PSYCHICKÁ ŠKOLSKÁ SPÔSOBILOSŤ

Vnímanie: dieťa je schopné z vnímaného celku vyčleniť časti a opäť z nich zložiť celok • pozná farby a vie ich pomenovať • pozná tvary a vie ich pomenovať • rozvinuté sluchové a zrakové vnímanie je predpokladom úspešného zvládnutia čítania a písania, v zrakovom vnímaní vie rozlíšiť rovnaké a podobné tvary • úroveň sluchovej analýzy slov, dieťa vie rozoznávať prvú a poslednú hlásku v slove, vie vymenovať slová, ktoré sa začínajú na rovnakú hlásku, vie vysloviť krátke slovo samostatne po hláskach

Grafomotorika : kresba už vernejšie odráža skutočnosť • dieťa je schopné obkresliť jednoduchú predlohu • vie nakresliť postavu so všetkými základnými znakmi • úchop ceruzky je správny, ceruzku drží troma prstami • vie kresliť tak, že línie sú rovné

Rozumové poznávanie : dieťa sa začína opierať o analytické myslenie • lepšie postihuje podobnosti a rozdiely • začína chápať vzťahy a súvislosti, príčinu a dôsledok • vie povedať svoje meno, priezvisko, adresu • ovláda detské riekanky a piesne • úroveň matematických predstáv, rozoznávanie množstva, veľkosti, poradia, počítavanie predmetov do päť • vie sa orientovať v priestore, vie kde je vpredu, vzadu, hore, dole, vpravo, vľavo

Vývin reči : školsky spôsobilé dieťa vie vo vetách a v jednoduchých súvetiach bez agramatizmov vypovedať svoje zážitky • vie správne vyslovovať všetky hlásky, správna výslovnosť by mala byť korigovaná ešte pred vstupom do školy logopédom • vie prerozprávať obsah krátkej rozprávky a porozumie jej obsahu • vie sa naučiť naspamäť pesničku alebo básničku

Pracovná vyspelosť : dieťa vie odlíšiť hru od povinnosti zadanú úlohu sa snaží splniť a dokončiť • nezačína neustále niečo nové • neodbieha • má primerané psychomotorické tempo • vie sa samostatne obliecť a obuť • vie si pozapínať gombíky a zaviazať šnúrky vie sa samostatne najesť a obslúžiť na WC

Pozornosť : dieťa sa dokáže sústrediť na činnosť 15-20 minút

EMOCIONÁLNA A SOCIÁLNA ŠKOLSKÁ SPÔSOBILOSŤ

Dieťa sa dokáže odlúčiť od rodiča, rešpektovať usmernenie od authority. Na nové prostredie a osoby si zvyká bez väčších problémov, neplače, neskrýva sa za rodičov, neuteká. Väčšinou sa dokáže hrať spoločne s deťmi, nestráni sa ich spoločnosti, nie je medzi deťmi bojzlivé a plačlivé. Nie je agresívne, spory s deťmi dokáže riešiť väčšinou bez bitky, hádky, vzdorovitosti.

Z hľadiska školskej spôsobilosti je významná aj podnetnosť rodinného prostredia, pričom je veľmi dôležité odhadnúť jej mieru. Dieťa by malo mať v tomto období k dispozícii nielen hračky, ale aj kresliace potreby, plastelínu, skladačky, knižky. Potrebuje cítiť bezpečie v rodine. Začína sa učiť prosociálnemu správaniu.

Jednotlivé oblasti školskej spôsobilosti sú často u konkrétneho dieťaťa nerovnomerne rozvinuté. Môže ísť o disproporcie medzi telesnou a psychickou stránkou, ale aj disproporcie v samotnej telesnej, psychickej alebo sociálnej oblasti. Preto je dôležité posudzovať školskú spôsobilosť dieťaťa komplexne.

ZNAKY ŠKOLSKEJ NESPÔSOBILOSTI

- intenzívna naviazanosť dieťaťa na matku (rodičov), nesamostatnosť
- citová labilita, nadmerná bojzivosť, neistota, odmietanie kontaktu s druhými
- hravosť, odbieha od úloh k hrám
- nadmerná pohyblivosť, živosť, nepokoj, impulzivita, prudké a výbušné reakcie
- neschopnosť dieťaťa sústrediť sa dlhšie na jednu činnosť (aspoň 15min) a dokončiť prácu
- rýchla únava pozornosti, nepozornosť, zábudlivosť, vyrušovanie
- nápadne “zabrzdené” a utlmené, ťažkopádne a neobratné dieťa
- negativistické, vzdorovité, nepodriadivé správanie
- problémy s výslovnosťou, tvorbou dlhších viet, oneskorený vývin reči

Jednotlivé faktory ešte nemusia jednoznačne poukazovať na školskú nespôsobilosť, až kombinácia viacerých príznakov môže byť kritériom nespôsobilosti.

Zdroje:

1. BEDNÁŘOVÁ, J. – ŠMARDOVÁ, V. 2012. *Školská zrelosť*. 1. vydanie. Brno: Edika, 2012. 99 s. ISBN 978-80-266-0049-7
2. *Centrálny informačný portál rezortu školstva*: www.iedu.sk